Jaakko Haikonen

13.1.2023

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto YmV 17.01.2023 klo 10.00.

Valtioneuvoston selonteko Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035, VNS 4/2022 vp

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman lähtökohtia ovat EU:n komission ehdottama vuoden 2030 kiristynyt päästövähennysvelvoite ja Marinin hallitusohjelman ilmastolinjaukset. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma koskee ns. taakanjakosektoria eli päästökaupan ulkopuolisia sektoreita maankäyttösektoria lukuun ottamatta.

STTK pitää hyvänä, että keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma pitää sisällään biomassapohjaisten ratkaisujen käytön korvaavan hiili-intensiivisiä raaka-aineita esimerkiksi rakennusalalla (luku 2.8), STTK kannustaa lisäpanostusten ja innovaatioiden tukemista biotalouden tuotteiden käyttöä korvaamaan fossiilista hiiltä nykyistä laajemmin.

Taakanjakosektorin osuudessa hiilineutraaliuden saavuttamissa (luku 4.2.) STTK korostaa tavoitteena olevan fossiilisen hiilen louhimisen tai pumppaamisen vähentäminen, ei niinkään maanpäällisen hiilensidonnan kasvattaminen fossiilisen hiilenkäytön kompensoimiseksi.

STTK pitää hyvänä, että oikeudenmukaista siirtymän turvaamiseksi valmistellaan tukimalli, jonka tavoitteena on lisätä energiajärjestelmän ilmasto-oikeudenmukaisuutta ja vastata polttoaineiden hintapiikkien kohtuuttomiin seurauksiin. (luku 6.3,2.)

STTK pitää hyvänä, että toteutetaan biotalouden vihreän siirtymän TKI-ohjelma ja edistetään uusien biotuotteiden pilotointi- ja demonstraatiolaitosten sijoittumista Suomeen. (luku 6.3.5.)

STTK katsoo, että suunnitelma huomioi oikeudenmukaisen siirtymän taloudelliset vaikutukset (luku 10.1.) sekä sosiaaliset vaikutukset (luku 10.3.) eri ihmisryhmien ja sukupolvien näkökulmasta. STTK kiittää myös eri ryhmien osallistamista suunnitelman laadintaan (luku 9).

Jaakko Haikonen 13.1.2023

STTK pitää selontekojen toimia pääosin kannatettavina, mutta katsoo, että selontekojen käsittely on puutteellista työelämän muutostarpeiden ja työntekijöiden oikeudenmukaisen siirtymän näkökulmasta. Vaikka selonteoissa on käsitelty työllisyysvaikutuksia ja osaamistarpeita, katsoo STTK että näille tulisi antaa huomattavasti enemmän painoarvoa.

STTK katsoo, että työelämän oikeudenmukaista siirtymää ja siihen tarvittavien konkreettisia koulutustoimia olisi ollut perusteltua käsitellä selonteoissa omana erillisenä kokonaisuutenaan.

STTK katsoo, että panostus oikeudenmukaiseen siirtymään ja etenkin työntekijöiden asemaan, on välttämätön, jotta itse vihreä siirtymä nauttii kansalaisten riittävän laajaa luottamusta. Etenkin energian nopea hinnannousu, inflaatio ja työntekijöiden ostovoiman raju heikkeneminen, voivat kiristää kansalaisten näkemyksiä ilmastonmuutoksen torjunnasta. Näin ollen turvallisen ja hallitun muutoksen näkymän luominen olisi omiaan vahvistamaan laajaa sitoutumista ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteisiin. Tämä näkökulma jää selonteoissa puutteelliseksi.

STTK katsoo, että panostus työntekijöiden osaamiseen ja koulutukseen osana vihreää siirtymää on myös keskeinen keino vastata vihreän siirtymän myötä tulevaan kasvualojen osaavan työvoiman kysynnän kasvuun sekä mahdolliseen työntekijäpulaan, ja osaltaan tukee Suomen työllisyystavoitteiden saavuttamista.

Lisätietoja Jaakko Haikonen
asiantuntija, ilmasto- ja energiapolitiikka
jaakko.haikonen@sttk.fi
0400 273 385